

# Aktsomhetsvurderinger i Sykehusinnkjøp HF

Kommuner  
hvordan påvirkningen  
er håndtert

Kartlegg og vurder negativ  
påvirkning/skade ut fra egen  
virksomhet, leverandørkjede  
og forretningsforbindelser



Overvåk  
gjennomføring  
og resultater

Sørg for, eller  
samarbeid om,  
gjenoppretting  
og erstatning der  
det er påkrevd

Stans, forebygg  
eller reduser  
negativ påvirkning/skade



# Hvorfor aktsomhetsvurderinger?

- Selskaper forventes å respektere menneskerettighetene, og å forebygge risiko for brudd og håndtere faktiske brudd på menneskerettighetene i egen virksomhet og i leveransekjeden gjennom aktsomhetsvurderinger.  
[\(OECDs retningslinjer\)](#)
- Ifølge OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper skal aktsomhetsvurderinger forstås som en prosess der selskap kan kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer eksisterende og potensielle negative konsekvenser av sin virksomhet.  
[\(Fra regjeringens sider\)](#)

## Trinnene i aktsomhetsvurderinger ([OECD](#))

1. Forankre ansvarlighet i retningslinjer og styringssystemer
2. Kartlegg og vurder negativ effekt
3. Stans, forebygg eller reduser negativ påvirkning
4. Overvåk gjennomføring og resultater
5. Kommuniser hvordan påvirkningen er håndtert
6. Sørg for, eller samarbeid om gjenoppretting og erstatning der det er påkrevd

# 1. Forankring av ansvarlighet i retningslinjer og styringssystemer i Sykehusinnkjøp HF



Vedtekter vedtatt av eierne ved stiftelsen 2016:

*Helseforetaket skal sørge for at anskaffelsene skjer på korrekt og samfunnsansvarlig måte. Helseforetaket skal være en pådriver for etisk handel og miljøvennlige innkjøp.*

Etiske retningslinjer og Policy for samfunnsansvar er vedtatt av styret og er en del av Sykehusinnkjøp HF's styrende dokumenter. Behandles årlig i styret.

Det utvikles en samfunnsansvarsanalyse i alle kategorier etter hvert som de ulike kategoriene utvikles (2022- 2025)

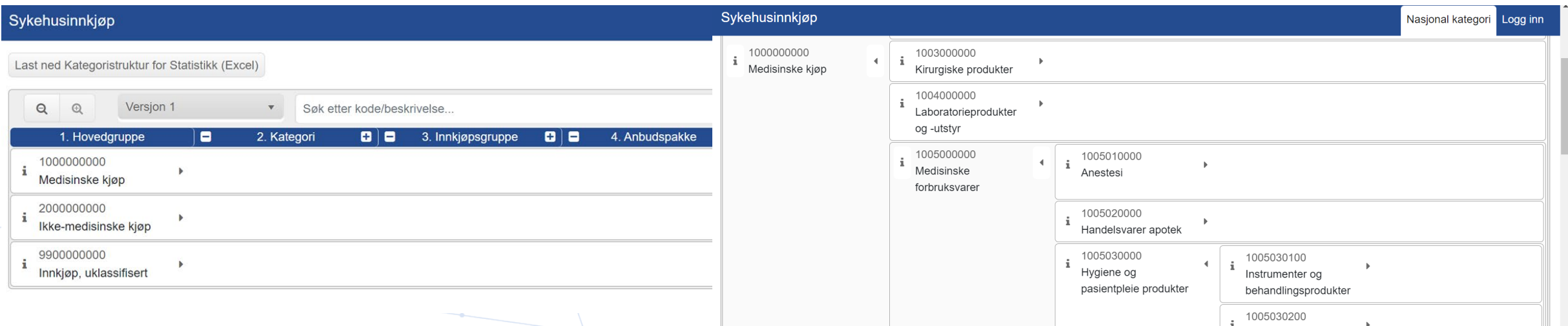




## 2. Kartlegge og vurdere negativ effekt

Utgangspunktet for å kartlegge negativ påvirkning i leverandørkjedene, vil starte overordnet i kategoristrukturen.

1. Kartlegge risiko i alle 14 kategorier og prioritere innkjøpsgrupper med høyest risiko
2. Kartlegge innkjøpsgruppene i prioriterte kategorier og prioritere anbudspakker med høyest risiko og størst påvirkningsmulighet. Kartlegging av produksjonsland i alle kategorier, bruk av anerkjente internasjonale rapporter innen arbeidstaker- og menneskerettigheter.



The screenshot displays the 'Sykehusinnkjøp' web application interface. The main header shows 'Sykehusinnkjøp' and 'Nasjonal kategori Logg inn'. Below the header, there is a search bar with 'Søk etter kode/beskrivelse...' and a dropdown menu for 'Versjon 1'. A button 'Last ned Kategoristruktur for Statistikk (Excel)' is visible.

The main content area shows a hierarchical tree structure of categories. The tree is organized into four columns: '1. Hovedgruppe', '2. Kategori', '3. Innkjøpsgruppe', and '4. Anbudspakke'. The visible categories are:

- 1000000000 Medisinske kjøp (Hovedgruppe)
- 2000000000 Ikke-medisinske kjøp (Hovedgruppe)
- 9900000000 Innkjøp, uklassifisert (Hovedgruppe)
- 1003000000 Kirurgiske produkter (Kategori under Medisinske kjøp)
- 1004000000 Laboratorieprodukter og -utstyr (Kategori under Medisinske kjøp)
- 1005000000 Medisinske forbruksvarer (Kategori under Medisinske kjøp)
  - 1005010000 Anestesi (Innkjøpsgruppe under Medisinske forbruksvarer)
  - 1005020000 Handelsvarer apotek (Innkjøpsgruppe under Medisinske forbruksvarer)
  - 1005030000 Hygiene og pasientpleie produkter (Innkjøpsgruppe under Medisinske forbruksvarer)
    - 1005030100 Instrumenter og behandlingsprodukter (Anbudspakke under Hygiene og pasientpleie produkter)
    - 1005030200 (Anbudspakke under Hygiene og pasientpleie produkter)

### 3. Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

- Gjennomføre leverandørdialoger og markedsundersøkelser
- Legge inn krav i anskaffelsene utover vanlige kontraktskrav (eks. kvalifikasjonskrav)



#### Kontraktskrav til etisk handel

Kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden.

Leverandøren skal under hele kontraktsperioden overholde punkt 1-4 i kontraktsvilkårene.

Kontraktsvilkårene bygger på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv med aktsomhetsvurderinger som metode. Begge rammeverkene anbefaler aktsomhetsvurderinger som foretrukket metode for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan virksomheter håndterer eventuell negativ påvirkning på arbeidstaker- og menneskerettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden

Dersom Leverandøren bruker underleverandører for å oppfylle denne kontrakt, er Leverandøren forpliktet til å videreføre og bidra til etterlevelse av kravene i leverandørkjeden.



#### Vedlegg Svarskjema etisk handel

Skjemaet skal besvares av tilbyder, og vil bli lagt til grunn som bekreftelse på at tilbyder har etablert et kvalitetssikringssystem for etisk handel.

Tilbyders besvarelse av vedlegget vil bli inntatt som bilag til rammeavtalen.

Dersom det blir begjært innsyn i dette dokumentet vil taushetsbelagte opplysninger bli sladdet i samsvar med konkurransegrunnlagets punkt 3.14.

#### 1. Sporbarhet i leverandørkjeden

Det skal vedlegges en beskrivelse av leverandørkjeden, for eksempel et leverandørkjedekart, for produsentene av de viktigste komponenter som er omfattet av tilbudet.

Leverandørkjeden skal som et minimum omfatte alle ledd fra og med tilbyder til og med det ledd der produksjonen av enkeltkomponenten finner sted.

I skjemaet skal tilbyders virksomhet fremkomme tydelig. Deretter følger neste ledd i leverandørkjeden, (for eksempel agent eller annet mellomledd), og produsent/den som ferdigstiller komponenten. For hvert ledd i leverandørkjeden skal det oppgis følgende

## 4. Overvåk gjennomføring og resultater i Sykehusinnkjøp HF

1. Gjennomføre møte med leverandør ved kontraktsinngåelse
2. Følge opp kravene i kontrakten
3. Bruk av dialog, egenrapporterings skjemaer, besøk ved fabrikk og/eller revisjon
4. Ved funn av brudd – gjøre avtaler med leverandør om gjenoppretting og frister
5. Følge opp brudd og frister

## 5. Kommuniser hvordan påvirkningen er håndtert

Kommunikasjonen av håndteringen vil være på flere nivåer:

1. Tilbakemeldinger i leverandørdialog
2. Tilbakemeldinger til prosjektgruppe/HF
3. Bruk av kommunikasjon på eget intranett
4. Kommunikasjon til samarbeidspartnere (andre offentlige innkjøpere, nettverk via Etisk handel Norge og lignende)
5. Kommunikasjon eksternt via eget internett eller saker i media
6. Årsrapport til Etisk handel Norge (offentlig)
7. Årlig samfunnsansvarsrapport i spesialisthelsetjenesten
8. Egen årsrapport



## 6. Sørg for, eller samarbeid om gjenoppretting og erstatning der det er påkrevd

- Det opprettes en «Correction Action Plan» (CAP) hvor det legges inn hva som må gjøres, hvem som har ansvaret og hvilke frister. Store tiltak kan få en lang frist, andre må iverksettes umiddelbart. Dette følges opp med leverandør jevnlig. Nytt besøk/revisjon vurderes.
- Enkelte store, systematiske utfordringer må jobbes med langsiktig og gjerne sammen med andre samarbeidspartnere. Et eksempel der er agenthonorarene i Malaysia. Her har Sykehusinnkjøp HF jobbet sammen med andre offentlige innkjøpere (f.eks Sverige) og kjente organisasjoner (som HCWH) både for å få slutt på at migrasjonsarbeiderne skal betale dette honoraret og at de som har betalt, skal få tilbakebetalt dette.

# Eksempel: Undersøkelseshansker



Kommuniser  
hvordan påvirkningen  
er håndtert

Kartlegg og vurder negativ  
påvirkning/skade ut fra egen  
virksomhet, leverandørkjede  
og forretningsforbindelser



# 1. Forankring

## 1. Forankring av ansvarlighet i retningslinjer og styringssystemer i Sykehusinnkjøp HF



Vedtekter vedtatt av eierne ved stiftelsen 2016:  
*Helseforetaket skal sørge for at anskaffelsene skjer på korrekt og samfunnsansvarlig måte. Helseforetaket skal være en pådriver for etisk handel og miljøvennlige innkjøp.*

Etiske retningslinjer og Policy for samfunnsansvar er vedtatt av styret og er en del av Sykehusinnkjøp HF's styrende dokumenter. Behandles årlig i styret.

Det utvikles en samfunnsansvarsanalyse i alle kategorier etter hvert som de ulike kategoriene utvikles (2022- 2025)

### Etiske retningslinjer Sykehusinnkjøp HF



**Kommuniser**  
 hvordan påvirkningen er håndtert

**Kartlegg og vurder negativ påvirkning/skade** ut fra egen virksomhet, leverandørkjede og forretningsforbindelser



Vedtekter, policy og retningslinjer samt medlemskap i Etisk handel Norge gir god forankring for arbeidet med etiske krav og oppfølging.

## 2. Kartlegge og vurdere

Det ble gjort en risikovurdering i kategorien medisinske forbruksvarer. I vurderingene ligger dialog med leverandørene, kunnskap om produksjonsland, dialog med samarbeidspartnere og innhenting av informasjon fra landrapporter og tilsvarende.

Undersøkeshansker ble ansett som et høyrisikoprodukt.

Produksjonsland: Malaysia og Thailand

Problemstillinger: migrantarbeidere, arbeidsintensivt, lav lønn, ekstrem overtid, dårlige boforhold, ikke organisasjonsfrihet, HMS-utfordringer

Kommuniser  
hvordan påvirkningen  
er håndtert

Kartlegg og vurder negativ  
påvirkning/skade ut fra egen  
virksomhet, leverandørkjede  
og forretningsforbindelser





# 3. Stanse, forebygge, redusere

Bruk av kvalifikasjonskrav i anskaffelsen.

Krav til leverandør blant annet om: sporbarhet, formidling av etiske krav i leverandørkjeden og system for oppfølging.

Bruk av markedsdialog i forkant og deltagelse i oppstartsmøtet med leverandør.

**Kommuniser**  
hvordan påvirkningen er håndtert

**Kartlegg og vurder negativ påvirkning/skade** ut fra egen virksomhet, leverandørkjede og forretningsforbindelser





# 4. Overvåk

Gjennom avtaleforvaltning ble avtalen fulgt opp med leverandør. I møter med leverandør ble ulike problemstillinger tatt opp og leverandør ble bedt om å undersøke på fabrikk hvordan forholdene var.

Det ble besluttet at risikoen for brudd på arbeidstaker- og menneskerettigheter var så stor at man skulle besøke fabrikk i Malaysia Dette ble utført i samarbeid med leverandør.

Eksempler på brudd som ble oppdaget:

- Ekstrem overtid
- Dårlige boforhold
- Brudd innen HMS b.l.a høy varme
- Ikke tilgang til egne pass
- Høye agenthonorarer

**Kommuniser**  
hvordan påvirkningen  
er håndtert

**Kartlegg og vurder negativ  
påvirkning/skade** ut fra egen  
virksomhet, leverandørkjede  
og forretningsforbindelser



# 5. Kommuniser

- Tilbakemeldinger i leverandørdialog
- Tilbakemeldinger til prosjektgruppe/HF
- Kommunikasjon eksternt via eget internett og saker i media
- Årsrapport til Etisk handel Norge (offentlig)
- Årlig samfunnsansvarsrapport i spesialisthelsetjenesten

Kommuniser hvordan påvirkningen er håndtert

Kartlegg og vurder negativ påvirkning/skade ut fra egen virksomhet, leverandørkjede og forretningsforbindelser



## Konkrete forbedringstiltak i Malaysia og Thailand

Helse Sør-Øst har i tre år, via en norsk leverandør, anskaffet engangshansker fra samme fabrikk i Malaysia. Fabrikken leverer årlig cirka 123 millioner hansker til Norge. Dette høres mye ut, men er bare rundt to prosent av de vel seks milliarder hansker som de produserer årlig. Allikevel har vi ved oppfølging siden 2013 klart å påvirke til forbedringer på fabrikken.



På bildet ser vi låsbare små skap til pass. I Malaysia jobber det flere emigrasjonsarbeidere på fabrikkene. En helt vanlig problematikk er brudd på forbudet mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILO-konvensjon nr 29 og 105) knyttet til ILOs sjømennkonvensjon nummer 105.

- Det skal ikke foregå noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid.
- Arbeiderne må ikke levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver og skal være fri til å avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.

Denne fabrikk er en av de få fabrikker i Malaysia som har sluttet å låse inn arbeidernes pass i en safe hvor de ikke selv har tilgang. De tilbyr nå låsbare skap hvor arbeiderne selv har nøkkelen. Ved revisjon i 2013 var dette et av bruddene på flere fabrikker som ble revidert for Helse Sør-Øst. I praksis vil en migrasjonsarbeider uten pass, ikke ha mulighet til å bevege seg fritt i Malaysia.

Tekst hentet fra vår rapport for Miljø og samfunnsansvar 2015, link: [https://www.helse-sor-ost.no/om-oss/rapporter/rapport-2015](#)



På bildet sees et forbedringsarbeid ved en fabrikk i Thailand som produserer engangshansker til Helse Sør-Øst. Helt til høyre sees et nytt dusj-avvikke utenfor migrasjonsarbeidernes bosted. Dusjavlukket har også låsbare dør. Tidligere dusjer sees i bakgrunnen. De er laget av plast og er uten tak og dører. Alle dusjene skal nå skiftes ut slik at det blir et hygienisk og godt tilbud med mulighet for avskjerming for den som dusjer.



# 6. Gjenoppretting

Samarbeid med leverandør om gjenoppretting.

Eksempler:

- Egne låsbare skap for hver arbeider for pass
- Bedre sanitetsforhold
- Tilbakebetaling av agenthonorar

Kommuniser hvordan påvirkningen er håndtert

Kartlegg og vurder negativ påvirkning/skade ut fra egen virksomhet, leverandørkjede og forretningsforbindelser



## Konkrete forbedringstiltak i Malaysia og Thailand

Helse Ser-Øst har i tre år, via en norsk leverandør, anskaffet engangshansker fra samme fabrikk i Malaysia. Fabrikken leverer årlig cirka 123 millioner hansker til Norge. Dette høres mye ut, men er bare rundt to prosent av de vel seks milliarder hansker som produseres årlig. Allikevel har vi ved oppfølging siden 2013 klart å påvirke til forbedringer på fabrikken.



På bildet ser vi låsbare små skap til pass. I Malaysia jobber det flest emigrasjonsarbeidere på fabrikkene. En helt vanlig problematikk er brudd på forbudet mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILO-konvensjon nr. 29 og 105) knyttet til ILOs kjernekonvensjon nummer 105.

- Det skal ikke foregå noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid.
- Arbeiderne må ikke levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver og skal være fri til å avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.

Denne fabrikk er en av de få fabrikk i Malaysia som har sluttet å låse inn arbeidernes pass i en safe hvor de ikke selv har tilgang. De tilbyr nå låsbare skap hvor arbeideren selv har nøkkelen. Ved revisjon i 2013 var dette et av bruddene på flere fabrikk som ble revidert for Helse Ser-Øst. I praksis vil en migrasjonsarbeider uten pass, ikke ha mulighet til å bevege seg fritt i Malaysia.

Tekst hentet fra vår rapport for Miljø og samfunnsansvar 2015, link: [https://www.helse-ser-ost.no/rapport-2015](#)



På bildet sees et forbedringsarbeid ved en fabrikk i Thailand som produserer engangshansker til Helse Ser-Øst. Helt til høyre sees et nytt dusj-avluke utenfor migrasjonsarbeidernes bosted. Dusjavlukket har også låsbar dør. Tidligere dusjer sees i bakgrunnen. De er laget av plast og er uten tak og dører. Alle dusjene skal nå skiftes ut slik at det blir et hygienisk og godt tilbud med mulighet for avskjerming for den som dusjer.

